

Fredagskronikken

Mari Rege, professor i økonomi ved Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Mari Rege

Stengte grenser for sesongarbeidere koster samfunnet dyrt

Sesongarbeidere er også mennesker med liv de forsøker å leve. I tillegg er de gode i jobben sin og kan ikke så lett erstattes.

● Nå har Norge igjen stengt grensene for dem som ikke er bosatt i Norge. Hensikten er å redusere spredningen av koronaviruset. Fiskerieringen uttrykker stor bekymring og ber om unntak for sesongarbeidere som skal bidra i det store skreifisket.

Bekymringen møter imidlertid lite forståelse. Det er jo mange tusen arbeidsledige nordmenn som kan ta disse jobbene, sier det. I DN 28. januar åpner til og med fiskeriminister Odd Emil Ingebrigtsen opp for at arbeidsledige nordmenn kan bli tvunget til å jobbe i fiskerieringen.

Så lett er det ikke å erstatte sesongarbeiderne. Det er spesielt tre utfordringer (og de samme utfordringene hadde også landbruksnæringen da Norge stengte grensene i april):

→ Fiskerieringen har et arbeidsgiveransvar overfor sesongarbeiderne.

Det er de samme sesongarbeiderne som kommer år etter år. Sesongarbeidere er ikke en vare vi importerer og som lett kan avbestilles, selv om det kan høres slik ut i debatten. Det er mennesker med liv de forsøker å leve.

Det er menn og kvinner hvis familie i hjemlandet forsøres av sesongarbeidet i Norge. Skal arbeidsledige nordmenn få disse jobbene, fremfor de menneskene som har stilt opp år etter år og har en arbeidskontrakt?

→ Sesongarbeiderne er gode i jobben sin og kan ikke så lett erstattes.

En med høy utdanning og som kun har vært i kontorjobb hele livet, kan nok fort tenke at hvem som helst kan jo gjøre jobben til en ufaglært. Slik er det ikke.

I tillegg til kunnskap om produksjonsprosess, maskiner og jobben som skal gjøres, krever jobben til ufaglærte ofte «godt håndlag», som betyr at man klarer å utføre manuelt arbeid grundig og effektivt. Slik kunnskap og håndlag får man med trening og erfaring. Det er derfor ikke lett for fiskerierne å bytte ut en stor andel av staben samtidig.

→ Fiskerieringen trenger også arbeidsfolk til skreifisket etter at pandemien er over.

Sesongarbeiderne jobber i distriktene, og det er kun arbeid noen måneder i året. Derfor er ikke dette yrket førstevalg for mange nordmenn.

Neste år er forhåpentligvis pandemien

← Tomas Zimborski (fra venstre), Daniel Tscarnoz, daglig leder Roy Mienna, og Daniel Florkewiz på fiskebruket Nergård Breivikbotn på Sørøya i Finnmark i 2017. Foto: Nicklas Knudsen

over og etterspørselen etter arbeidskraft i Norge vil begynne å ta seg opp i andre bransjer. Da vil ikke nordmenn lenger ønske seg jobb i fiskerierne. Samtidig kan fiskerierne ha mistet mange av sine trofaste sesongarbeidere fra utlandet. De har vært nødt til å finne seg noe annet, fordi de ikke slapp til under pandemien.

Etter at Norge stengte grensene, har vi også fått en mer overordnet debatt om utenlandsk arbeidskraft. Mange har stilt spørsmål om hvorfor så få nordmenn søker jobb i yrkene som er dominert av utenlandsk arbeidskraft og påstår at det må skyldes svært dårlige arbeidsbetingelser.

I denne debatten er det viktig å ikke blande sesongarbeidere med utenlandsk arbeidskraft i jobber som ikke er sesongavhengig. Sesongarbeid kjennetegnes av at det kun er arbeid noen måneder i året, og arbeidet ofte er i distriktene. Derfor er ikke dette attraktive jobber for nordmenn som vil jobbe hele året og helst bo i mer urbane strøk.

Mennesker fra land med lavere levestandarder kan derimot leve godt i hjemlandet på lønna opptjent over noen måneder som sesongarbeider i Norge.

Samtidig er det urovekkende at tilsynsmyndighetene hvert år avdekker stygge eksempler på sosial dumping også blant sesongarbeiderne. Dette viser et klart behov for bedre regulering og oppfølging. Utenlandske arbeidere må gis like gode lønns- og arbeidsvilkår som norske arbeidstakere.

Det gir likevel ikke grunnlag for å

stemple hele næringer for å drive med sosial dumping, slik enkelte har gjort i debatten om utenlandsk arbeidskraft.

Det er viktig å hindre smitten av det muterte viruset, men stengte grenser koster også samfunnet dyrt. Sesongarbeiderne er først og fremst våre medmennesker som vi må ta vare på, men de er også en betydelig del av verdiskapingen i Norge i dag og i fremtiden. Det er derfor viktig å grundig vurdere om det er mulig å finne en løsning med testing og karantenehotell slik at sesongarbeiderne kan komme til Norge for å gjøre en jobb ingen kan lære seg over natten.

For ordens skyld: Jeg er oppvokst på Jæren og har fått gleden av å bli kjent med mange sesongarbeidere i landbruket. Jeg er også i familie med og kjenner mange arbeidsgivere til sesongarbeidere.

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/repplikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Løgg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til vår varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.

→ Mer debatt side 36-39